

TURUN KAUPUNKI

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

*Päätös nuorisolautakunta 24.11.2011 § 142
Tiedoksi kaupunginhallitus 30.1.2012 § 51*

SISÄLLYS

1. JOHDANTO

2. TOIMINTA-AJATUS JA TAVOITTEET

3. SISÄLLÖLLISET PAINOALUEET JA TOIMINNAN TOTEUTUS

3.1. Toiminnan järjestämisen periaatteet

4. TOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN LIITTYVÄT KESKEISET ASIAT

4.1. Toiminta-aika ja -paikat, välipala

4.2. Toimintamaksu ja vakuutukset

4.3. Toiminnasta tiedottaminen, toimintaan hakeminen ja valintaperusteet

4.4. Henkilöstö

5. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU

5.1. Yhteistyö kotien kanssa

5.2. Yhteistyö koulun kanssa

5.3. Yleisen ja tehostetun tuen tarpeessa olevat sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

5.4. Yhteistyö toiminnan järjestäjien kanssa

6. TOIMINNAN SEURANTA JA ARVIOINTI

TURUN KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TOIMINTASUUNNITELMA 2011–

1. JOHDANTO

Opetushallitus on 19.1.2011 päättänyt perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet on määräys, jonka mukaisesti perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää 1.8.2011 alkaen. Määräys edellyttää aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjiltä paikallisen toimintasuunnitelman muuttamista uusien perusteiden mukaiseksi. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjät eivät voi jättää noudattamatta määräystä tai poiketa siitä.

Tämä toimintasuunnitelma korvaa Turun kaupungin nuorisolautakunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman vuodelta 2004. (Nlk 18.11.2004 § 121).

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

2. TOIMINTA-AJATUS JA TAVOITTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua toimintaa, jonka koordinaatiosta kunta (Turun kaupunki) vastaa. Lapsen osallistuminen toimintaan on huoltajalle vapaaehtoista. Aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Turun kaupunki saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että toimintaa järjestetään edellä mainituille lapsiryhmille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Toiminnan perusteissa korostetaan leikin, luovan toiminnan ja myönteisten elämysten merkitystä lapselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee muodostaa ehyt ja monipuolinen kokonaisuus, jonka tulee tarjota mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen, esteettisiin kokemuksiin se-

kä liikkumiseen ja ulkoiluun. Erityistä tukea tarvitsevien lasten osalta tulee huomioida heidän erityistarpeensa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoi-
keudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön
elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen.
Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta
sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa toiminnalle on määritelty neljä keskeistä
tavoitetta: 1. kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen, 2. hyvinvoinnin, tunne-
elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen, 3. eettisen kasvun tukeminen
ja 4. osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen
vahvistaminen. Näiden tavoitteiden mukaisesti toteutetaan Turun kaupungin koor-
dinoimaa aamu- ja iltapäivätoimintaa.

3. SISÄLLÖLLISET PAINOALUEET JA SUUNNITTELUN PERIAATTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusope-
tuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunni-
telman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Laadukas aamu- ja iltapäivätoimin-
nan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudek-
si. Turussa toiminnan järjestäjät ja toteuttajat vastaavat toimintapaikkakohtaisesta
sisällön ja sen toteutuksen suunnittelusta, jota valvoo Turun kaupungin nuoriso-
toimi. Palveluntuottajien omaleimaisuus ja arvot saavat näkyä toiminnan sisällös-
sä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee koostua seuraavista sisällöllisistä
kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten ikätason mukai-
seen kasvuun ja kehitystä tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin
elämyksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja lepo ovat

toiminnassa tärkeitä.

3.1. Toiminnan järjestämisen periaatteet

Turun kaupunginhallitus on päättänyt 13.4.2004 § 350, että Turku järjestää perusopetuslaissa 1136/2003 tarkoitettua lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa 1.8.2004 lukien. Palvelun järjestämisvastuu on Turun kaupungin nuorisotoimella ja tiettyjen erityistä tukea saavien lasten osalta kasvatus- ja opetustoimella sekä sosiaali- ja terveystoimella. Toiminnan koordinaatiosta vastaa Turun kaupungin nuorisotoimi. Nuorisotoimi kerää opetusministeriön valtiosuukausien maksatuksen edellyttämät tiedot. Kasvatus- ja opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen sekä palveluntuottajien tulee toimittaa nuorisotoimelle toiminnan, rahoituksen ja seurannan edellyttämät tiedot määräajoin.

Nuorisolautakunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmasta, toiminnasta perittävistä maksuista ja palveluntuottajille maksettavista avustuksista.

Aamu- ja -iltapäivätoimintaa toteutetaan Turussa pääsääntöisesti avustusperiaatteella yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Tämän lisäksi palvelua tuottavat nuorisoasiainkeskus ja kasvatus- ja opetustoimi ja sosiaali- ja terveystoimi. Nykyistä avustusperusteista tuotantotapaa tulee edelleen kehittää ja turvata palveluntuottajien toimintaedellytykset.

4. TOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN LIITTYVÄT KESKEISET ASIAT

4.1. Toiminta-aika ja -paikat, välipala

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kunnan päättämässä laajuudessa arkipäivisin koulun työvuoden aikana. Iltapäivätoiminnan toiminta-aika on klo 11–17. Niissä toimipaikoissa, joissa on aamutoimintaa, toimintaa järjestetään pääsääntöisesti klo 7.30–11 välisenä aikana. Toimintaan osallistuminen on huoltajalle vapaaehtoista ja siitä peritään kuukausimaksu. Palveluntuottajat voivat itsenäisesti päättää, järjestävätkö toimintaa koulujen loma-aikoina.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön ja toimintaa järjestetään koulun tiloissa tai sen välittömässä läheisyydessä toimintaan soveltuvassa tilassa. Erityisestä syystä iltapäivätoimintaa voidaan järjestää myös oppilaan kodin läheisyydessä sijaitsevassa iltapäivätoiminnan tilassa. Toimintapaikassa tulee olla voimassaoleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma.

Kaikille aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella tarjotaan välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta.

4.2. Toimintamaksu ja vakuutukset

Turun kaupungin nuorisolautakunta päättää ja vahvistaa aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksut perusopetuslain mukaisesti. Toimintaan osallistumisesta laskutetaan huoltajia kuukausittain. Huoltajilla on mahdollisuus hakea maksuvapautusta toimintamaksusta, mikäli maksuvapautusta koskeva toimeentulotukiedellytys täyttyy. Sosiaali- ja terveystoimen erityishuoltopäätöksen saaneiden lasten aamu- ja iltapäivätoiminta on maksutonta.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla ei erikseen myönnetä matka- tai kuljetusetua. Tehostettua tai erityistä tukea saavilla oppilailla voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen.

Perusopetuslain mukaisesti Turun kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevat lapset on vakuutettu ja toiminta-aikana sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksutonta. Turun kaupunki on vakuuttanut nuorisoasiainkeskuksen, kasvatus- ja opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevat lapset. Vakuutus käytäntö on määritelty Turun kaupungin ja ulkoisten palveluntuottajien sopimuksessa.

4.3. Toiminnasta tiedottaminen, toimintaan hakeminen ja valintaperusteet

Turun kaupungin nuorisotoimen koordinoimaan aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan keskitetysti nuorisoasiainkeskuksen kautta. Nuorisoasiainkeskus vastaa myös hakuprosessista ja siihen liittyvästä tiedottamisesta. Toimintaan hakeville tulee etukäteen tiedottaa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämispaikoista, toimintamaksusta, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdista sekä siitä, miten toimintaan haetaan. Myös aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan hakuaika alkaa kouluun ilmoittautumisen alkaessa tammikuussa ja jatkuu maaliskuun loppuun. Koulunsa aloittavat 1. luokan oppilaat hakevat iltapäivätoimintaan ensisijaisesti kouluun ilmoittautumisen yhteydessä kasvatus- ja opetustoimen Wilma-järjestelmän kautta. 1. ja 2. vuosiluokan oppilaat voivat hakea toimintaan myös paperisella hakulomakkeella, jota on saatavilla nuorisoasiainkeskuksen palvelupisteessä, nuorisoasiainkeskuksen virastossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan toimipaikoissa. Aamutoimintaan haetaan erillisellä hakulomakkeella. Hakulomakkeet ovat tulostettavissa Turun kaupungin internetsivuilta osoitteesta www.turku.fi/ippe.

Lapsen ottaminen aamu- ja iltapäivätoimintaan valmistellaan yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Päätöksen lapsen ottamisesta tekee toiminnan järjestäjä. Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita Turun kaupungin määrittelemässä laajuudessa.

4.4. Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään perusopetuslaissa 48 e §.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana. Ohjaajana on kelpoinen toimimaan myös henkilö, jolla on koulutuksella tai kokemuksella hankittu riittävä taito toimia lapsiryhmän ohjaajana ja soveltuvuus tehtävään.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan tehtävään valitulta vaaditaan rikostaustan selvittäminen ennen työsopimuksen allekirjoittamista. Henkilöstöllä on lain edellyttämä lastensuojeluilmoitusvelvollisuus. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien työsuhteiden pitkäkestoisuus edistää ihmisuhteiden pysyvyyttä, joka puolestaan lisää lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä.

5. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään laaja-alaisesti eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua.

5.1. Yhteistyö kotien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Koteja kannustetaan osallistumaan

yhteistyöhön ja toimintaa ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

Yhteistyö huoltajien kanssa tukee sekä perheiden että ohjaajien kasvatustyötä. Huoltajilla on mahdollisuus tulla tutustumaan toimintaan ja koteihin pidetään yhteyttä erilaisten tiedotteiden välityksellä ja henkilökohtaisilla tapaamisilla. Huoltajien on ilmoitettava muutoksista iltapäivätoimintaan. Molemminpuolinen toimiva tiedonkulku luo turvallisuutta ja luottamusta.

5.2. Yhteistyö koulun kanssa

Turun kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan ja perusopetuksen tulee toimia tiiviissä yhteistyössä ja kehittää yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Yhteiset linjaukset tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Toiminnassa otetaan huomioon perusopetuksen arvopohja.

Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla.

Koulun henkilökunnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien tulee olla säännöllisessä ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa. Yhteisten tilojen ja välineiden käytöstä sovitaan koulu- ja toimipaikkakohtaisesti. Koulupäivän tapahtumat otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Ohjaajat tiedottavat säännöllisesti koulun henkilökunnalle aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja koulun henkilöstö vuorostaan tiedottaa aamu- ja iltapäivätoimintaa koulun ajankohtaisista asioista. Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyökäytännöt kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan toimipaikkakohtaiseen toimintasuunnitelmaan.

Koulutilojen käytön suunnittelussa, koulurakennusten korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa tulee ottaa huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet.

5.3. Yleisen ja tehostetun tuen tarpeessa olevat sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Perusopetuslain (30 § 1 mom.) mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Turun kaupungissa erityistä tukea tarvitsevien lasten aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaavat pääsääntöisesti kasvatus- ja opetustoimi sekä sosiaali- ja terveystoimi.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet.

Tukea tarvitsevien lasten tarpeet huomioon ottava moniammatillinen yhteistyö edesauttaa myös aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla. Yhteistyö koulun kanssa lisää oppilaantuntemusta ja täydennyskoulutus varmistaa osaamista.

Tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin.

5.4. Yhteistyö toiminnan järjestäjien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan Turussa pääsääntöisesti avustusperiaatteella yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Kaupungin ja palvelun tuottajien välillä tehdään sopimus toimintaan liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista.

Toimiva yhteistyö ja hyvä vuorovaikutus järjestäjän ja palveluntuottajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjä ja palveluntuottajat muodostavat yhteistyöryhmän (Turun kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan tuotantoryhmä), joka vastaa toimintakauden käytännön järjestelyistä, toiminnan kehittämisestä, koulutuksesta ja yhteisistä toimintaperiaatteista.

Merkittäviä yhteistyötahoja ovat myös Opetushallituksen asettama Varsinais-Suomen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulujen kerhotoiminnan yhteistyöverkosto sekä muiden kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjät ja tuottajat.

6. TOIMINNAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Aamu- ja iltapäivätoiminnan arvioinnin tavoitteena on turvata toiminnan tavoitteiden toteutuminen toimintasuunnitelman mukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoimintaa arvioidaan vuosittain Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Arviointien keskeiset tulokset ovat julkisia. Nuorisotoimi voi edellyttää palveluntuottajilta sisäistä tai ulkoista arviointia, jolla varmistetaan toiminnan laatu.